

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5488/04

בג"ץ 6080/04

בג"ץ 3648/05

בפני:

כבוד הנשיא א' ברק

כבוד השופטת מ' נאור

כבוד השופטת א' חיות

העותרים בבג"ץ 5488/04:

1. מועצה מקומית אלראם
2. סירחאן סלאיימה
3. אגודה שיתופית לשכון של פקידי דואר
4. ד"ר אמיל חליל טרזי
5. יוסף אחמד יוסף נתשה
6. פרחאת פארס זאהדה
7. שוקי רבאח קואסמי

העותרים בבג"ץ 6080/04:

1. ד"ר אחמד בדר מסלמאני
2. חזאם עגאג
3. נור אלדין אסחאק רג'בי
4. מחמד סעיד מחמד אצלאן
5. יחיא עבד אלרחים אלדאעור
6. נביל סמוס
7. מאג'ד גושה
8. האגודה לזכויות האזרח
9. במקום – מתכננים למען זכויות תכנון

העותרים בבג"ץ 3648/05:

1. מליחה תאמר
2. שלודי מחמד איוב
3. אלכאלס מחמד פרג
4. אבו גרבייה מוחמד
5. אלטויל הודא
6. נמרי ריחאב
7. אבו סארה עיסא
8. סב לבן נעמאן
9. נמרי נאסר

נ ג ד

המשיבים בבג"ץ 5488/04
ובבג"ץ 3648/05:

1. ממשלת ישראל
2. שר הביטחון
3. מפקד הצבא בגדה המערבית

המשיבים בבג"ץ 6080/04 :
 1. ראש הממשלה
 2. שר הביטחון
 3. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון

המשיבים בשלושת ההליכים :
 4. הכנסייה הקופטית
 5. המרכז הלטיני
 6. המרכז הפרנציסקני
 7. בית הספר ומנזר רוזרי
 8. המרכז היווני אורתודוכסי
 9. אחמד אבו גרבייה ו-22 אח'
 10. מוחמד חרוב
 11. משפחת חרוב
 12. אגודת סנט איב ו-32 אחרים

המשיבים בבג"ץ 5488/04 : 13. מועצה מקומית ביר נבאללה ואח'

וכן : המועצה לשלום וביטחון

בקשה למתן צו ביניים

תאריכי הישיבות :
 י"ח בניסן התשס"ו (16.04.2006)
 כ"ז בניסן התשס"ו (25.04.2006)

בשם העותרים בבג"ץ 5488/04
 ובבג"ץ 6080/04 : עו"ד מוחמד דחלה

בשם העותרים בבג"ץ 3648/05 : עו"ד האני טנוס

בשם המשיבים : עו"ד אורית קורן

החלטה

הנשיא א' ברק:

לפנינו בקשה מטעם העותרים למתן צו ביניים האוסר על סגירת המעברים הקיימים בגדר ההפרדה באזור א-ראם עד למתן הכרעה סופית בעתירות בתיק. ביום 17.04.2006 החלטנו לגבי חלק מן המעברים. כעת נשלים החלטתנו באשר ליתר המעברים.

1. העתירות דנן מופנות כנגד תוואי גדר ההפרדה מצפון לירושלים, באזור השכונה א-ראם. העתירה בבג"ץ 5488/04 תוקפת את חוקיות החומה הנבנית לאורך כביש מספר 60, ממערב לא-ראם. העתירה בבג"ץ 6080/04 מופנית כנגד אותה החומה, וכן כנגד קטעי הגדר מדרום ומדרום-מזרח לא-ראם. העותרים קובלים על פגיעה קשה בתושבי א-ראם. הם טוענים כי הגדר מנתקת אותם ממקורות עבודה, חינוך, רפואה, מסחר ושירותים נוספים אשר נותרים מעברה השני של הגדר, בירושלים. בכך נגרם נזק חמור למרקם החיים החיוני של התושבים. בתשובתם עמדו המשיבים על הצורך הביטחוני מאחורי הקמת הגדר, ופירוטו השיקולים הביטחוניים שבבסיס התוואי שנקבע. על פי האמור בתשובותיהם, הקשר בין א-ראם לירושלים יתבצע באמצעות מסוף קלנדיה (עטרות), מסוף נוסעים גדול שנבנה מצפון לא-ראם, אשר יבטיח תנאי מעבר ראויים. הממשלה תתארגן על מנת להמשיך ולספק לתושבי א-ראם שירותים ציבוריים כגון חינוך, בריאות ורווחה.

2. בתחילה ניתן צו ביניים המונע ביצוע העבודות בבג"ץ 6080/04, ובמסגרת בג"ץ 5488/04 המדינה התחייבה לא לבצע עבודות בלתי הפיכות עד לאחר דיון נוסף בעתירה. ביום 19.08.2004 בוטל צו הביניים בבג"ץ 6080/04 והמדינה שוחררה מהתחייבותה בבג"ץ 5488/04.

3. להשלמת התמונה יצוין שקיימת עתירה שלישית, מאוחרת יותר, העוסקת בתוואי הגדר בקטע הדרומי באזור א-ראם (בג"ץ 3648/05). בעתירה זו נתבקשנו להורות כי תוואי הגדר שמתוכנן לעבור בתוך שכונת דחיית אל-באריד יועתק לדרומה של השכונה, כך שהוא יחפוץ את גבולה המוניציפאלי של ירושלים באופן שהשכונה כולה תיוותר מחוץ לצידה "הישראלית" של הגדר. במסגרת עתירה זו ניתן צו ביניים אשר בוטל בהחלטת בית המשפט מיום 16.10.2005. במסגרת ההחלטה לביטול צו הביניים המדינה התבקשה לפעול באופן שעבודות התשתית ובניית החומה שאינן כרוכות בפגיעה קשה בבתי העותרים תתבצענה, ככל שניתן, קודם לביצוען של העבודות אשר פגיעתן בעותרים קשה יותר.

4. הגדר הוקמה ובצפונה פתח, הוא מסוף קלנדיה. בשלב ראשוני הושארו בגדר מעברים פתוחים נוספים, מלבד מסוף קלנדיה, ממערב ומדרום-מערב לא-ראם. בפרט מדובר במעבר הנמצא ב"צומת הרמזורים" ובמעבר הנמצא בצומת "דחיית אל באריד". המשיבים התחייבו בפנינו, כי מעברים נוספים אלו ייסגרו רק לאחר שתובטח שמירת מרקם החיים של התושבים. עוד התחייבו, כי לפני סגירת הגדר תינתן הודעה מוקדמת.

5. בהודעת עדכון מיום 05.04.2006 מסרו המשיבים כי הקמת מסוף קלנדיה הושלמה (למעט בניית מבנה קבע של משרדי הממשלה במקום). מסוף הולכי הרגל פועל 24 שעות ביממה, ומסוף כלי הרכב עומד להיפתח בימים הקרובים. על פי הודעת המשיבים, במסוף עוברים כ-5,000 תושבים ביממה, וזמן ההמתנה במעבר הוא "בין מספר דקות בודדות לרבע שעה לכל היותר". המשיבים מוסיפים ומתארים בהודעתם את היערכות משרדי הממשלה השונים בהתאם להתחייבותם למילוי צרכי מרקם החיים של התושבים. כך, מתואר כי הסעות תלמידים מבוצעות מזה כחדשיים. הופקו אישורים למעבר מהיר של סגל רפואי ושל חולים כרוניים. תואם מעבר אמבולנסים. בהודעה מתואר, כי נפתח משרד דואר נייד בא-ראם, וכי ניתנים שירותי משרד הפנים, שירות התעסוקה, ביטוח לאומי, שירותי עירייה וכדומה על בסיס התארגנויות זמניות, עד לבניית מבנה קבע שימש משרדים אלה במסוף קלנדיה.

בנסיבות אלה הודיעו המשיבים, כי הם מתכוונים לסגור את המעברים הנוספים, כך שהפתח היחיד בגדר באזור א-ראם יהיה במסוף קלנדיה, וזאת בתום שבוע מהודעתם, דהיינו ביום 12.04.2006. כנגד סגירה זו כוונה הבקשה שלפנינו, שהוגשה ביום 11.04.2006.

6. בבקשתם העותרים בבג"ץ 5488/04 ובבג"ץ 6080/04 ביקשו מתן צו ביניים האוסר סגירת המעברים הנוספים באזור עד למתן הכרעה סופית בעתירות. הם טענו, כי אין לשנות לרעה את המצב בשטח לפני מתן פסק דין סופי בעתירות. הם ציינו שבפתחים שבגדר, אותם עומדים המשיבים לסגור, מוצבים חיילים הבודקים את התנועה, ולכן אין טעם דחוף, אף לא טעם בטחוני, שמצדיק סגירת הגדר לפני מתן פסק הדין בעתירות. טענתם השניה של העותרים הייתה, כי ההסדרים עליהם מצביעים המשיבים בהודעתם, אשר אמורים להבטיח קיומו של מרקם החיים התקין, אינם מספקים. מסוף קלנדיה אינו יכול לספק מעבר סביר לנפח התנועה בין א-ראם לירושלים, באם יסגרו המעברים הנוספים הקיימים בגדר. כבישים שאמורים היו – על פי הודעות המשיבים עצמם – להיסלל כדי לשפר את התנועה בין א-ראם לבין גושי אוכלוסין בשטחים (כגון ביר נבאללה, רמאללה, בית לחם-חברון) לא הושלמו עדיין וחלקם נמצאים רק בשלבי תכנון. העותרים פרטו אחד לאחד את השירותים האזרחיים השונים, שאמורים להבטיח שמירתו של מרקם החיים התקין, ובניגוד לעמדת המשיבים טענו כי אלה אינם ערוכים למתן מענה מעשי. המשיבים לא פירטו כיצד בדיוק יינתנו השירותים השונים, מהי הקיבולת החזויה של כל שירות ושירות, והאם הקיבולת החזויה עומדת בדרישות השטח.

7. ביום 16.04.2006 קיימנו דיון בבקשת העותרים לצו ביניים. ביום 17.04.2006 החלטנו לדחות הבקשה, וציינו כי החלטתנו אינה מתייחסת לעניין צומת "דחיית אל באריד". זאת, משום שנבצר מבא כוח העותרים בבג"ץ 3648/05, עוה"ד האני טנוס, להגיע לדיון. ביום 25.04.2006 קיימנו דיון נוסף ובו טען לפנינו גם עוה"ד טנוס.

8. בעקבות הדברים שנשמעו בדיון ביקשנו מהמשיבים להגיש הודעה מבהירה לגבי הסדרי המעבר בצומת "דחיית אל באריד". בהודעה שהוגשה ביום 25.04.2006 מציינים המשיבים, כי באזור מצויים שני פתחים: פתח אחד נמצא בצומת עצמו. פתח שני הוא מחסום, המכונה מחסום א-ראם, אשר נמצא כ-200 מטרים דרומית לצומת. עם השלמת בנייתו של מסוף קלנדיה, המשיבים מבקשים לסגור כליל את הפתח שבצומת, ואת המעבר במחסום א-ראם הם מבקשים להגביל לתושבים, שמתגוררים במתחם של שכונת דחיית אל באריד אשר מתוכנן להימצא בסופו של דבר בצידה "הישראלי" של הגדר ("מתחם תקופת הביניים") ולעובדים, תלמידים, ומקבלי שירותים של מוסדות המצויים במתחם זה. לצורך מעבר במחסום א-ראם תתאפשר אליו גישה מצומת "דחיית אל באריד" לאורך החומה מעברה הפלסטיני. העותרים בבג"ץ 6080/04 ובבג"ץ 3648/05 הודיעונו בתגובה להודעה אחרונה זו של המשיבים כי הם עומדים על הבקשה לצו ביניים.

9. לאחר ששקלנו טענות הצדדים, ובשים לב להבהרות המשיבים, אנו סבורים כי אין הצדקה למתן צו ביניים אף לא בעניין צומת "דחיית אל באריד" ומחסום א-ראם. סגירת המעבר לא תגרום לנזק בלתי הפיך שעשוי היה להצדיק מתן צו ביניים בטרם הכרעה בעתירות לגופן.

הבקשה לצו ביניים נידחת.

ה נ ש י א

השופטת מ' נאור:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת א' חיות:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט כאמור בהחלטתו של הנשיא א' ברק.

ניתנה היום, י"א באייר התשס"ו (09.05.2006).

שופטת

שופטת

הנשיא